

[Ministeren for offentlige arbejder]

punkt, hvor der kan blive tale om, at kontrakten eller statsgarantien igen skal fornys. Det bliver i 1987.

Otto Mørch (S):

Jeg er meget glad for, at ministeren så stærkt understregede det arbejde, den tidligere minister havde udført med henblik på charterliberalisering. Jeg synes, det ikke mindst over for hr. Grove var nødvendigt at få det fastslået.

Jeg har bare den bemærkning til hr. Grove, at jeg erindrings fra trafikministermødet i april 1981, Marienborgmødet, hvor man kom igennem med disse gode liberaliseringer, at den stærkeste modstand kom fra hr. Groves svenske partifælle, den daværende trafikminister Adelson. Det er ham, der i høj grad har vanskeliggjort, at man kom igennem med det, som de konservative her i tinget gerne ville være kommet igennem med. Det beder jeg hr. Grove erindre.

Jeg er næsten lige ved at sige, da der uddeles en charterpris en gang imellem, at den tidligere trafikminister burde have haft den charterpris.

Grove (KF):

Det er da ganske logisk, at en konservativ trafikminister kæmper for sit eget lands store fordele. Vi kunne ønske, at de socialdemokratiske trafikministre ville kæmpe lige så indædt for, at vi virkelig her i Danmark fik gennemført de liberaliseringsønsker, jeg har talt om her.

Hr. Otto Mørch kender udmærket de problemer, vi har bl.a. på splitfragtcharterområdet, hvor masser af gods går ud af Danmark og bliver fløjet fra Luxembourg og andre lande dernede. Hvorfor kan vi ikke virkelig prøve at forhandle det hjem til vore danske charterselskaber? De har det ikke for let i forvejen.

Det var en af de ting, jeg kunne ønske, og jeg forstod egentlig, at ministeren var meget positiv over for det. Jeg ser frem til nogle positive forhandlinger i udvalget om det spørgsmål, og det glæder jeg mig til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

*Forslag til lov om ændring af postloven.
(Ophævelse af monopolet)*

[Af Dohrmann (FP) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 90. Fremsat 29/1 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for offentlige arbejder (J. K. Hansen):

Det lovforslag, som vi tager under behandling nu, er jo et forslag fra fremskridtspartiet om at ophæve postvæsenets eneret til at udbringe forskellige postarter, herunder breve. Det kan ikke undre nogen, at et sådant forslag kommer frem fra det parti, som har fremsat det.

Postvæsenet er igennem bestemmelserne i postlovens §§ 1-2 og igennem den bemyndigelse, der er givet mig i henhold til postlovens § 3, pålagt en pligt til at sørge for postforsendelse på de vilkår, som folkettinget i øvrigt har fastsat i postloven, herunder de takster, som er fastsat i lovens kapitel 5.

For at postvæsenet kan opfylde disse pligter, er der i lovens kapitel 2 fastlagt bestemmelser om eneret på brevbesørgelsen, som er postvæsenets basistjeneste, kan vi godt sige. Denne eneret har folkettinget anset for nødvendig for at sætte postvæsenet i stand til på en økonomisk og forsvarlig måde at opretholde et landsdækkende produktionsapparat med et net af posthuse og en daglig omdeling til hver husstand i hele landet.

Såfremt der skulle ske en ophævelse af dette monopol på basistjenesten, ville postvæsenets økonomi blive yderligere forringet, og det samme ville gøre sig gældende for statsbudgettet, idet det ville blive meget

[Ministeren for offentlige Arbejder]

dyrt at opretholde et landsdækkende postvæsen, hvis den mere lønsomme besørgelse af brevforsendelserne i de tættest befolkede byområder i større omfang overgår til private distributionsvirksomheder.

Under hensyntagen hertil – det vil sige nødvendigheden af monopolet som grundlag for postvæsenets økonomi samt de pligter, folkettinget har pålagt postvæsenet, idet man har ønsket at sikre hver husstand en ensartet postal betjening til ens takster – kan det vel ikke overraske nogen, at jeg ikke kan tiltræde det forslag, som er fremsat her.

Ehrenbjerg (S):

Som så ofte tidligere bliver vi her præsenteret for et forsøg fra fremskridtspartiets side på at drive hetz mod de offentligt ansatte. Denne gang er det vore postbude, der må stå for skud.

Lovforslaget drejer sig i al sin korthed om, at hr. Dohrmann m.fl. i deres visdom har fundet frem til, at monopolet på postbesørgelse her i landet skal ophøre. Lovforslaget som sådant er i og for sig et godt udtryk for, hvad fremskridtspartiet står for: jungleloven.

Hvis man kunne forestille sig det helt urealistiske, at et sådant forslag blev gennemført, ville retten til at modtage post blive forbeholdt de mennesker, der er så heldige at bo i et område, hvor det ud fra nogle privatkapitalistiske interesser kunne betale sig at omdele posten. Hvis postomdelingen i de områder, hvor der ikke er en sådan privatkapitalistisk interesse i at foretage postomdelingen, i stedet for skulle udføres af det offentlige, ville det blive til så høj en pris, at almindelige mennesker ikke ville få råd til at modtage post mere end en gang hvert halvår. Dette skyldes fremskridtspartiets holdning, at al offentlig virksomhed skal kunne hvile i sig selv.

Af interesse for nogen kunne det måske være, at man i bemærkningerne til lovforslaget siger, at der ved forslagens gennemførelse vil kunne skabes talrige gode arbejdspladser. Må man opfatte denne sætning, som om der i fremskridtssamfundet skal ansættes flere mennesker til postudbringning, end der i dag er ansat i P&T?

I bemærkningerne til lovforslaget står der videre, at syv tidligere trafikministre må bære skylden for den skabte uro og kaos i postsektoren. Som en helt naturlig fortsættel-

se af denne sætning burde man dog have skrevet, at der for øjeblikket er ro om postbesørgelsen her i landet. Den uro, der eventuelt kan opstå, er affødt af mere eller mindre gennemtænkte udtalelser eller præsentationer af forrykte lovforslag som det, vi er vidne til her i dag.

Skal der siges mere, skal det bare være dette, at såfremt fremskridtspartiet trækker lovforslaget tilbage og sparer folkettinget for unødvendigt arbejde i en tid, hvor langt mere alvorlige opgaver er presserende, er vi i socialdemokratiet villige til at glemme, at forslaget nogen sinde har været fremsat.

Grove (KF):

Fra konservativ side har vi ikke altid været tilfredse med den måde, postvæsenet har fungeret på, og vi er også altid rede til at være med til at prøve at få det til at fungere endnu bedre, men dette lovforslag tror jeg ikke på vil få postvæsenet eller postudbringningen til at fungere bedre. Derfor kan vi ikke medvirke.

Brøndsted (V):

Lovforslaget bærer tydeligt præg af, at man overhovedet ikke har gennemtænkt, hvilke konsekvenser det ville få for store dele af den danske befolkning, hvis vi brød det monopol, postvæsenet har i dag. Vi er mange, der bor forholdsvis isoleret ude i landdistrikterne, der må fryde os ved, at der hver dag bliver bragt post til vor dør. Vi ved, at vi ved vor vaskemaskine i bryggerset har et lille posthus, så alt, hvad vi skal have afsendt, bliver sendt med postvæsenet, hver dag vi har noget. Hele det system må vi jo sige fungerer, og det er vrøvlet så at begynde at ville bryde det monopol ned.

Jeg tror, det er meget, meget vigtigt, at vi samler kræfterne om at få vort postvæsens apparat til at fungere, og jeg vil da gerne benytte lejligheden til – for at få lidt fornuf-tigt ud af debatten – at stille ministeren et enkelt spørgsmål. Jeg synes, at analysegruppen, der har haft nogle fundamentale analytiske opgaver, har gjort et godt stykke arbejde, og jeg mener da også, vi kan se, at der er resultater. Derfor vil jeg spørge, for at vi kan være fri for den negative kritik: kan denne analysegruppe ikke fortsætte op igennem hele vort postsystem, skridt for skridt opad, så vi kan få analyseret afdelingsformer og op-

[Brøndsted]

delings- og ledelsesstrukturen helt op til tops? Jeg synes, der her er sat noget i gang. Det må vi hellere tale om end at tale om noget, der overhovedet ingen mening har.

Ole Henriksen (SF):

Jeg synes, det er et godt fremskridtsforslag. Det er den sædvanlige stil, at man skal skumme fløden, når det drejer sig om offentlig virksomhed, tage det, der er givtigt, ud af den offentlige virksomhed, hvorefter man med endnu større kraft kan sige, at underskuddene i de offentlige virksomheder gør, at man helt skal fjerne dem og gå over til privat drift.

SF kan selvfølgelig ikke medvirke til den udvikling. Vi er interesserede i at styrke postvæsenet. Vi ved, der har været problemer, men vi mener, det er den rigtige vej til at få løst postvæsenets problemer, at vi fastholder monopolet.

Hahn (CD):

Jeg har den fornøjelse at holde dagens korteste tale. CD kan ikke støtte lovforslaget.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Vi siger nej.

Dohrmann (FP):

Det kan da ikke komme bag på nogen, at hverken ministeren eller socialdemokraternes ordfører, hr. Ehrenbjerg, kan tilslutte sig dette forslag. Enhver ved, at socialdemokratiet står for statsstyring, dirigering, formynderi. Derfor vil det efter hele deres tankegang simpelt hen være en forbrydelse, at nogen skulle få lov til at bringe breve ud for andre mod betaling. Sådan noget accepteres ikke i et socialistisk samfund, heller ikke her i Danmark.

Det kommer derimod unægtelig som en overraskelse, at både konservative, venstre og CD, som ellers til tider påberåber sig at være ret så liberale, også går imod et frihedsskende forslag som dette. Man har ved gentagne lejligheder stået heroppe og kritiseret postvæsenet sønder og sammen. Venstre har haft trafikministerposten, men der skete ikke noget. De konservative har været særdeles ihærdige med at kritisere postvæsenet for både det ene og det andet. Vi er altså kommet frem til i fremskridtspartiet, at den eneste mulighed for, at kunderne får en ordent-

lig, en rimelig betjening, er, at postvæsenet får et modspil i form af et privat initiativ på dette område.

Ordføretalerne kunne tyde på, at det ikke er ret mange, der har læst bemærkningerne. Jeg vil derfor repetere, at sidste gang portoen blev forhøjet her i folketingssalen, da var pakkeportoen mærkværdig nok undtaget fra forhøjelsen. Hvorfor var pakkeportoen undtaget? Det var den, fordi postvæsenet ikke har monopol på udbringning af pakker, dér har de privat konkurrence.

Vi har igen her på det sidste set – jeg henviser til en artikel, som stod i Aalborg Stiftstidende for ikke så længe siden, jeg kan desværre ikke huske datoen – at postvæsenet tilsyneladende har planer om nu at give tilskud, skatteydertilskud, til pakkeposten, fordi man ikke vil acceptere, at private foretagender tager så stor en del af postvæsenets kunder, som tilfældet er. Det er i og for sig bevis nok på, at det eneste, postvæsenet trænger til, er konkurrence.

Derfor er det faktisk chokerende, at liberale partier eller borgerlige partier, eller hvad pokker de går og kalder sig, står her og støtter socialdemokratiske tanker om, at postvæsenet skal have monopol og eneret og alt det dér. Jeg synes, det er beskæmmende.

Hr. Ehrenbjergs påstand om, at vi også her driver hetz mod offentligt ansatte, vil jeg betegne som fuldkommen ved siden af. Jeg tror simpelt hen ikke, ordføreren for socialdemokratiet overhovedet har læst de få linjer, der er i selve forslaget, for der er ikke med ét eneste ord nævnt nogen kritik af de ansatte inden for postvæsenet.

Jeg tror nok, at langt de fleste inden for postvæsenet har været meget, meget utilfredse med den uro og den politiske styring, der har været af postvæsenet, for det er nemlig ikke forkert, som jeg skriver i bemærkningerne til lovforslaget, at hovedskylden for, at det er gået, som det er, med postvæsenet, må bæres af de skiftende trafikministre og det folketingsflertal, som har bakket dem op. Det er dér, hovedårsagen til roderiet ligger.

Jeg har hermed konstateret, at de konservative tanker, som de blev luftet i går af hr. Poul Schlüter, er ret så nærliggende. Ser vi bort fra fremskridtspartiet, er det faktisk én samling socialistiske ideologer, der sidder her i folketinget.

Ministeren for offentlige arbejder (J. K. Hansen):

Jeg skal ikke forlænge denne debat her fredag formiddag meget.

Jeg skal sige til hr. Brøndsted, som roste analysegruppens arbejde, at der er sådan set tale om to grupper, nemlig postudvalget og analysegruppen. Jeg er ikke i stand til her at give et tilsagn om, at der er mulighed for at lade dette arbejde fortsætte inden for andre grene, men jeg er af natur et venligt menneske, så jeg skal overveje den tanke, som hr. Brøndsted har fremlagt her.

Hr. Dohrmann var overrasket. Jeg ved ikke, hvorfor hr. Dohrmann var det, men det gav hr. Dohrmann altså udtryk for her fra talerstolen. Jeg skal ikke sige meget til det. Jeg synes, den socialdemokratiske ordfører, hr. Ehrenbjerg, sagde meget, meget tydeligt det, der skulle siges om dette lovforslag. Jeg erkender, at man har anvendt det for fremskridtspartiet typiske ordvalg i bemærkningerne, hvor man skriver, at det danske postvæsen »er sygt«, og at fremskridtspartiet mener, at befolkningen skal have en »nogenlunde anstændig behandling«. Det vil man altså sikre ved at ophæve monoopolet. Gjorde man det, så fik kunderne, altså befolkningen, i hvert tilfælde efter min opfattelse – og jeg forstår også efter andres opfattelse – i hvert fald ikke en anstændig behandling.

Hr. Dohrmann skriver i sine bemærkninger:

»Et frit postvæsen, der bygger på et privat initiativ, vil ikke være hæmmet af offentlig administrationsmentalitet. Derfor vil fagforeningsekstremister heller ikke få let spil til at undergrave det.«

Det siger en hel masse om hr. Dohrmann og hr. Dohrmanns parti, og så behøver man egentlig ikke at sige mere. Jeg kan forstå, at det arbejde, som hr. Dohrmann foreslår, skal foregå ved uorganiseret arbejdskraft.

Endelig må jeg sige om pakkeposten, som hr. Dohrmann nævnte, at det er rigtigt nok, at her har postvæsenet ikke monopol. Jeg kunne forstå på hr. Dohrmanns indlæg, at vi skulle sætte pakkeportoens væsentligt i vejret, for derved kunne vi skabe bedre konkurrence. Det er egentlig interessant, når man ser på disse virksomheder, at de firmaer, der i disse år prøver på at stable en distribution på benene, faktisk går nedenunder og hjem,

hurtigere end vi kan få dem dømt, for en del af det er altså ulovligt arbejde. De går faktisk i dag nedenunder og hjem, inden vi i det hele taget kan nå at få dem ind i retsmaskineriet. Det ser altså ikke så sløjt ud med det danske postvæsenes pakkeudbringning.

Grove (KF):

Hr. Dohrmann er meget forbavset over, at mit parti som et frihedsselskende parti ikke kan tilslutte sig hr. Dohrmanns og hans partis meget enkle tankegang. Man nedlægger postvæsenet, forsvaret skal erstattes af en telefonsvarer osv. Vi er et meget frihedsselskende parti, men så enkle og simple løsninger tror vi ikke på. Det kan godt være, at hr. Dohrmann ikke kan overse dem, hvis de bliver lidt mere vanskelige, men det kan jo ikke være vores ansvar.

Dohrmann (FP):

Jeg vil godt sige til ministeren, at jeg har ikke gjort mig til talsmand for, at man skulle sætte pakkeportoens i vejret. Vor grundholdning i alle de spørgsmål er, at uanset om det er breve, aviser eller pakker, eller hvad det er, så skal det hvile i sig selv.

Men det, der her er tale om, og som Aalborg Stiftstidende, som jeg henviste til, omtalte, var, at man inden for postvæsenet har planer om at give tilskud – altså at man vil køre med et større underskud, end man har i dag inden for pakkeområdet – fordi man ikke vil acceptere private firmaer.

Man kan roligt opfatte ministerens udtalelser sådan, at han synes, det er helt i orden, at pakkeportoens er for lav i forhold til de faktiske omkostninger. Det er det, man ser gang efter gang. Hver eneste gang, når det offentlige står for noget, er man ligeglad med, hvad det koster, hvor store omkostninger der er forbundet med det, for man går bare herind og beder om nogle flere bevillinger. Det vil man altså også gøre hvad angår pakkeportoens.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om offentlige veje.

[Af Gammelgaard (KF) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 94. Fremsat 5/2 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for offentlige arbejder (J. K. Hansen):

Vi kommer en del omkring i dag. Nu er det vejene, vi skal beskæftige os med på baggrund af et lovforslag, som er fremsat af hr. Gammelgaard m.fl. Når dette forslag er fremsat, forstår jeg, at baggrunden er den, at forskellige handlende har været utilfredse med den erstatning, de har fået tilbudt i forbindelse med ændrede adgangsforhold efter et vejarbejde.

Vi har naturligvis en pligt til at sørge for, at grundejere, der berøres af ekspropriationer, får en ordentlig behandling. Ingen tvivl om det. Det følger helt klart af grundlovens § 73, at de skal have fuld erstatning. Lovgivningen har sørget for, at erstatningskravene vurderes af instanser, der er uafhængige af anlægsmyndigheden. Grundejerne kan få deres krav vurderet af kommissioner, hvis afgørelse igen kan indbringes for en højere instans, og de har yderligere mulighed for at gå til domstolene med deres erstatningskrav.

Når det er sagt, må det også fremhæves, at mange grundejere har nogle forventninger til erstatningerne, som samfundet ikke altid bør honorere. Grundlovens erstatningsbestemmelse er en standard, der skal opfyldes af kommissioner og af domstole. Der er indgreb i et ejendomsforhold, der ikke klart kan begrunde erstatning. Hvis f.eks. en trafikeret vej erstattes af en ny trafikåre på det andet sted, falder trafikken på den første vej. Det kan være – det erkender vi – helt ødelæggende for en forretningsvirksomhed. Hvis den

første vej så oven i købet helt mister sin betydning som offentlig vej og nedklassificeres til en privat vej til de pågældende ejendomme, får grundejerne yderligere omkostninger til fremtidig vedligeholdelse af vejen. Begge dele – også indrømmet – kan påføre grundejerne betydelige tab, men der er ikke nogen mulighed for at få disse tab erstattet. De kan naturligvis ikke været omfattet af grundlovens erstatningsbestemmelser.

Problemet for de erstatningsfastsættende myndigheder er at få en rimelig sammenhæng i erstatningsreglerne og gøre det på en sådan måde, at det er forståeligt for offentligheden. Reglerne skal på den ene side sikre fuld erstatning efter grundloven; de skal på den anden side også tage hensyn til, at der er mange indgreb, der ikke kan begrunde erstatning, og sikre, at der ikke sker nogen forskelsbehandling mellem de forskellige grupper af grundejere.

Den lovændring, vi fik i 1975, præciserede nogle tilfælde, hvor der ikke skal betales erstatning. Den var foranlediget af en konkret retsafgørelse, som tilkendte erstatning i et tilfælde, hvori der efter gældende praksis ikke hidtil var ydet erstatning. Retsafgørelsen var naturligvis helt konkret og behøvede dermed ikke at få de store konsekvenser, men rent faktisk var der kommissioner, som var begyndt at drage konsekvenser af dommen ud over, hvad den konkrete afgørelse kunne bære. Derfor fik den nuværende § 69, stk. 2, i lov om offentlige veje den formulering, den har i dag. Tanken var ikke at indføre nye bestemmelser, men alene at fastslå, at den hidtidige erstatningspraksis gav de rimeligste resultater for grundejerne.

Om det lovforslag, der nu foreligger, må jeg sige, at det ikke er velegnet til at bidrage til bedre erstatningsfastsættelse i disse sager. Umiddelbart har forslaget til følge, at man skal basere erstatningsfastsættelse på den praksis, som er gældende i dag, og som var gældende, indtil den omtalte retsafgørelse blev truffet. Lovforslaget lægger op til, at man skal anvende den hidtidige praksis suppleret med de ændringer, som denne retsafgørelse kan give anledning til.

Jeg mener ikke, at en vedtagelse af forslaget vil medføre større erstatninger i sager af den type, som er omtalt i lovforslagets bemærkninger. Men lovforslagets gennemførelse